

Βρυξέλλες, 14 Μαΐου 2024
(OR. en)

9160/24

ECOFIN 491
SOC 316
BUDGET 31
STATIS 59

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Αποστολέας: Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου

Αποδέκτης: Αντιπροσωπίες

αριθ. προηγ. εγγρ.: 9159/24

Θέμα: Προκλήσεις δημοσιονομικής βιωσιμότητας που απορρέουν από τη γήρανση του πληθυσμού

– Συμπεράσματα του Συμβουλίου (14 Μαΐου 2024)

Επισυνάπτονται για τις αντιπροσωπίες τα συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τις προκλήσεις δημοσιονομικής βιωσιμότητας που απορρέουν από τη γήρανση του πληθυσμού, όπως εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο κατά την 4023η σύνοδο της 14ης Μαΐου 2024.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ
ΤΙΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΠΟΥ ΑΠΟΡΡΕΟΥΝ
ΑΠΟ ΤΗ ΓΗΡΑΝΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ:

1. ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΕΙ ότι τα επόμενα έτη προβλέπεται μείωση του πληθυσμού της ΕΕ.
Οι κοινωνίες γηράσκουν και ο ενεργός πληθυσμός συρρικνώνεται σημαντικά καθώς αυξάνεται ο αριθμός των ηλικιωμένων. ΣΗΜΕΙΩΝΕΙ τις ανομοιογενείς εξελίξεις στα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης αύξησης του πληθυσμού σε αρκετά κράτη μέλη, παρότι αναμένεται γήρανσή του σε κάποιο βαθμό σε όλα τα κράτη μέλη.
2. ΤΟΝΙΖΕΙ ότι η γήρανση του πληθυσμού αποτελεί μείζονα πρόκληση για τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών, η οποία επιδεινώνεται από τους υψηλούς δείκτες δημόσιου χρέους σε αρκετά κράτη μέλη, την επιβράδυνση του δυναμικού ανάπτυξης και την παγκόσμια αβεβαιότητα που επηρεάζει αρνητικά τις οικονομικές προοπτικές.
ΥΠΟΓΡΑΜΜΙΖΕΙ ότι η δημοσιονομική στρατηγική θα πρέπει να έχει ως στόχο να ενισχυθεί η δημοσιονομική βιωσιμότητα, να ανασυσταθούν τα δημοσιονομικά αποθέματα ασφαλείας, να επιτευχθεί μεγαλύτερη βιώσιμη ανάπτυξη και να ενισχυθεί η ανθεκτικότητα της ΕΕ σε μελλοντικές προκλήσεις.
3. ΠΡΟΣΥΠΟΓΡΑΦΕΙ την έκθεση του 2024 για τη δημοσιογραφική γήρανση καθόσον αφορά τις οικονομικές και δημοσιονομικές προβλέψεις για τα κράτη μέλη της ΕΕ (2022-2070), την οποία κατάρτισαν η Επιτροπή Οικονομικής Πολιτικής (και η ομάδα της επιτροπής αυτής για τη δημογραφική γήρανση) και υπηρεσίες της Επιτροπής βάσει κοινώς συμφωνημένων μεθοδολογιών και παραδοχών. ΣΗΜΕΙΩΝΕΙ ότι, σύμφωνα με προηγούμενες εκδόσεις, οι προβλέψεις στην έκθεση του 2024 περί δημογραφικής γήρανσης καλύπτουν τις δημόσιες δαπάνες που σχετίζονται με τη γήρανση (συντάξεις, υγειονομική περίθαλψη, μακροχρόνια περίθαλψη και εκπαίδευση).

4. ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΕΙ τα κύρια πορίσματα της έκθεσης του 2024 περί γήρανσης:

- α) Ο δείκτης εξάρτησης ηλικιωμένων στην ΕΕ προβλέπεται να αυξηθεί κατακόρυφα σε βάθος χρόνου: ενώ σήμερα υπάρχουν τρία άτομα σε ηλικία εργασίας για κάθε άτομο ηλικίας άνω των 65 ετών, έως το 2070 θα υπάρχουν λιγότερα από δύο άτομα. Η γενιά των baby boomers που φθάνει σε ηλικία συνταξιοδότησης θα σημαδέψει τα επόμενα χρόνια. Επιπλέον, η συνεχιζόμενη αύξηση του προσδόκιμου ζωής συμβάλλει στην αύξηση του ποσοστού των συνταξιούχων, μεταξύ άλλων λόγω της σημαντικής διαφοράς μεταξύ της νόμιμης και της πραγματικής ηλικίας συνταξιοδότησης σε πολλά κράτη μέλη. Τα ποσοστά γονιμότητας παραμένουν πολύ χαμηλότερα από το φυσικό ποσοστό αναπλήρωσης και η αύξηση της συμμετοχής του εργατικού δυναμικού και οι θετικές καθαρές μεταναστευτικές ροές προβλέπεται ότι δεν επαρκούν για να αντισταθμίσουν τη συνολική μείωση του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας.
- β) Η αναμενόμενη μείωση του εργατικού δυναμικού σημαίνει ότι μακροπρόθεσμα η παραγωγικότητα θα αποτελέσει τη μοναδική κινητήρια δύναμη για μια ενδεχόμενη αύξηση του ΑΕγχΠ. Ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης του δυνητικού ΑΕγχΠ κατά την περίοδο 2022-2070 προβλέπεται να ανέλθει σε 1,3 % στην ΕΕ συνολικά.
- γ) Σύμφωνα με τις σχετικές βασικές παραδοχές, οι συνολικές δημόσιες δαπάνες που σχετίζονται με τη γήρανση του πληθυσμού προβλέπεται να αυξηθούν από 24,4 % του ΑΕγχΠ το 2022 σε 25,6 % του ΑΕγχΠ έως το 2070 για το σύνολο της ΕΕ· το μεγαλύτερο μέρος αυτής της αύξησης αναμένεται να σημειωθεί έως το 2045 και στη συνέχεια να σταθεροποιηθεί σε γενικές γραμμές, ιδίως λόγω της υποκείμενης δημογραφικής εξέλιξης. Ωστόσο, οι προβλέψεις αυτές διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών, ενώ προβλέπεται αύξηση πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ για 17 κράτη μέλη. Σε εννέα κράτη μέλη, οι συνολικές δαπάνες που σχετίζονται με τη γήρανση του πληθυσμού προβλέπεται να είναι υψηλότερες από τον μέσο όρο της ΕΕ έως το 2070. Η σχεδόν καθολική αύξηση των δαπανών υγειονομικής περίθαλψης και μακροχρόνιας περίθαλψης συμβάλλει στην προβλεπόμενη αύξηση. Οι συνταξιοδοτικές δαπάνες προβλέπεται επίσης να αυξηθούν στα περισσότερα κράτη μέλη. Η μείωση των παροχών σε πολλά κράτη μέλη μετριάξει τη συνολική αύξηση.

δ) Για να ληφθεί υπόψη ο σημαντικός βαθμός αβεβαιότητας λόγω της μακράς περιόδου προβλέψεων, η έκθεση του 2024 για τη δημογραφική γήρανση περιλαμβάνει διάφορα εναλλακτικά σενάρια. Ειδικότερα, η σταθεροποίηση των παροχών θα ασκήσει μεγάλη ανοδική πίεση στις συνταξιοδοτικές δαπάνες σε αρκετά κράτη μέλη. Επιπλέον, χαμηλότερος ρυθμός αύξησης της παραγωγικότητας θα σήμαινε χαμηλότερη δυναμική αύξηση του ΑΕγχΠ, αυξάνοντας έτσι το ποσοστό των δαπανών που συνδέονται με τη γήρανση του πληθυσμού σε σχέση με το ΑΕγχΠ. Επιπλέον, ένα σενάριο κινδύνου για την υγειονομική περίθαλψη και τη μακροχρόνια περίθαλψη, λαμβανομένων υπόψη μη δημογραφικών παραγόντων που συνδέονται με την τεχνολογική πρόοδο και την ανοδική σύγκλιση του κόστους και της κάλυψης, παρομοίως καταδεικνύει σημαντικά υψηλότερες πιέσεις στις δημόσιες δαπάνες. Για τα περισσότερα κράτη μέλη, τα σενάρια αυτά δείχνουν ότι οι δημόσιες δαπάνες που σχετίζονται με τη γήρανση του πληθυσμού ενδέχεται να αυξηθούν σημαντικά περισσότερο από τις βασικές προβλέψεις. Αντίθετα, θετικότερες οικονομικές ή δημογραφικές εξελίξεις θα συνεπάγονταν μικρότερη σχετική επιβάρυνση για τα δημόσια οικονομικά.

5. ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΝΕΙ την ανάγκη να αντιμετωπιστούν περαιτέρω οι οικονομικές και δημοσιονομικές συνέπειες της γήρανσης, μεταξύ άλλων με την υιοθέτηση υγιών δημόσιων οικονομικών, αύξηση της παραγωγικότητας, καθώς και των ποσοστών συμμετοχής και απασχόλησης, και με προσαρμογή των συστημάτων συνταξιοδότησης, υγειονομικής περίθαλψης και μακροχρόνιας περίθαλψης στις προκλήσεις αυτές. ΚΑΛΕΙ τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.
6. ΕΚΦΡΑΖΕΙ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ για το γεγονός ότι, σε αρκετές χώρες, οι συνταξιοδοτικές μεταρρυθμίσεις κατά την τελευταία δεκαετία συνέβαλαν στη συγκράτηση της δυναμικής των δημόσιων δαπανών, στην αύξηση της πραγματικής ηλικίας συνταξιοδότησης και στην ενίσχυση των εσόδων των συνταξιοδοτικών συστημάτων. ΤΟΝΙΖΕΙ τη σημασία μιας ολιστικής θεώρησης της πολιτικής που θα συνεκτιμά τόσο τη δημοσιονομική βιωσιμότητα όσο και την κοινωνική επάρκεια των συνταξιοδοτικών συστημάτων. Η επικείμενη έκθεση του 2024 για την επάρκεια των συντάξεων συμπληρώνει την έκθεση του 2024 για τη δημογραφική γήρανση ως προς το σημείο αυτό. ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΕΙ την ανάγκη τα κράτη μέλη να αναλάβουν περαιτέρω δράση σε διαφορετικό βαθμό, αυξάνοντας μεταξύ άλλων την πραγματική ηλικία συνταξιοδότησης και ενισχύοντας τα στοιχεία βιωσιμότητας του συνταξιοδοτικού συστήματος. ΥΠΟΓΡΑΜΜΙΖΕΙ ότι η σύνδεση της ηλικίας συνταξιοδότησης με το προσδόκιμο ζωής βελτιώνει σημαντικά τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών στις προβλέψεις της έκθεσης για τη δημογραφική γήρανση. Καλεί τα κράτη μέλη να αποφύγουν την αντιστροφή των μεταρρυθμίσεων που έχουν ήδη θεσπιστεί για την ενίσχυση της βιωσιμότητας.

7. ΕΚΦΡΑΖΕΙ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ για το γεγονός ότι η μεταρρύθμιση του πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης, εστιάζοντας στο να τεθεί το δημόσιο χρέος σε βιώσιμη τροχιά, συνεκτιμά τις προβλέψεις για το κόστος λόγω δημογραφικής γήρανσης στα μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδια των κρατών μελών και αυξάνει τη σημασία τους στη δημοσιονομική εποπτεία. ΚΑΛΕΙ την Επιτροπή να συμπεριλάβει τα πορίσματα της έκθεσης του 2024 για τη δημογραφική γήρανση στους σχετικούς τομείς του συντονισμού της οικονομικής και δημοσιονομικής πολιτικής στην ΕΕ.
8. ΕΚΦΡΑΖΕΙ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ για το γεγονός ότι η Eurostat εξακολουθεί να παρέχει εγκαίρως τις πληθυσμιακές προβολές και ΤΟΝΙΖΕΙ τη σημασία των σχετικών ανταλλαγών με τις εθνικές στατιστικές υπηρεσίες, με πλήρη σεβασμό της ανεξαρτησίας τους και της Eurostat.
9. ΚΑΛΕΙ την Επιτροπή Οικονομικής Πολιτικής και την Επιτροπή να επικαιροποιήσουν, βάσει νέων δημογραφικών προβλέψεων που θα παράσχει η Eurostat έως τον Μάρτιο του 2026, την ανάλυση των οικονομικών και δημοσιονομικών συνεπειών της γήρανσης του πληθυσμού μέχρι το καλοκαίρι του 2027.
